

SCHRIFTELIJKE VRAGEN AAN HET COLLEGE

Nb: vragen en antwoorden worden verzonden aan College, MT en alle raadsleden.

INDIENING

Steller vragen: Jan Duinker

Datum: 17 januari 2020

Onderwerp: Wet Verplicht GGZ

Wijze van beantwoording:

Schriftelijke vragen worden binnen maximaal 30 dagen schriftelijk beantwoord.

VRAAG

De wet verplicht GGZ is op 1.1.2020 ingevoerd. Dat heeft invloed op het bestuur en de gemeentelijke organisatie. In het belang van personen met onbegrepen dan wel verward gedrag leeft bij D66 de vraag hoe de kwaliteit van de zorg, inzake deze wet, in de gemeente Heemstede is geregeld. Om die reden zouden wij graag de volgende vragen beantwoord willen zien.

1. In het beleidsplan Sociaal Domein wordt de invoer van deze wet benoemd waarbij de aantekening is gemaakt dat deze wet beleidsmatige en organisatorische gevolgen heeft voor de gemeente. D66 zou graag willen weten welke gevolgen dat zijn.
2. In het beleidsplan wordt ook aangegeven dat Heemstede gaat onderzoeken hoe zij deze wet in regionale samenwerking kan invoeren. D66 vraagt hoe dit onderzoek is verlopen en wat de uitkomst daarvan is. Ook zouden wij graag willen weten welke stappen, al dan niet in regionaal verband, het college onderneemt om de uitvoer van deze wet daadwerkelijk vorm te geven.
3. Belangrijk om te weten is hoe het bestuur zorg draagt voor het in ontvangst nemen van meldingen van verward gedrag door familie of overige betrokkenen. Door deze wet is het bestuur verplicht te dragen voor het onderzoeken van een dergelijke melding. Hoe is dat in Heemstede geregeld?
4. Met de wet verplicht GGZ kunnen mensen nu ook verplicht thuis verzorgd worden. In hoeverre zijn de GGZ-organisaties die zorg in Heemstede verlenen op deze taak berekend? Welke partijen leveren die zorg?
5. Hoe groot is de werkdruk voor deze GGZ-organisaties in Heemstede? Om hoeveel mensen gaat het nu die GGZ-zorg ontvangen en hoe groot is het percentage dat last geeft aan de omgeving?
6. Hoeveel E33 meldingen zijn er de afgelopen 5 jaar(pj) in Heemstede bij de politie gedaan? Hoeveel van de meldingen zijn uniek en hoeveel mensen zijn verantwoordelijk voor meerdere meldingen? Hoe vaak heeft de burgemeester in deze periode een IBS afgegeven?

Tot slot wenst D66 nogmaals te benadrukken dat het essentieel is om de bewoners van de gemeente Heemstede adequaat over deze nieuwe wet voor te lichten en adviseert portefeuillehouder daarvoor de benodigde communicatie middelen in te zetten.

ANTWOORD

datum: 14-2-2020

portefeuillehouders: J.F. Struijff en A.C. Nienhuis

ANTWOORD VRAAG 1

Per 1 januari 2020 is de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Bopz) vervangen door twee nieuwe wetten: de Wet verplichte ggz (Wvvggz) en de Wet zorg en dwang (Wzd). De Wvvggz regelt verplichte zorg aan mensen met een psychische aandoening die leidt tot ernstig nadeel voor de persoon zelf of diens omgeving, waarbij de betrokkene geen vrijwillige hulp accepteert.

De Wet verplichte ggz brengt een aantal nieuwe taken voor gemeenten met zich mee. De gemeenten van de VRK regio (Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Velsen en Zandvoort) hebben zich hier gezamenlijk multidisciplinair op voorbereid en getraind.

De nieuwe taken komen voort uit de volgende ontwikkelingen:

1. De Wvvggz verstrekt de positie van de betrokkene, naasten en familie;
2. De Wvvggz regelt een betere afstemming tussen de GGZ en ondersteuning vanuit de gemeente;
3. De Wvvggz schrijft een periodiek ketenoverleg tussen de ketenpartners voor;
4. De Wvvggz maakt verplichte (onvrijwillige) zorg buiten de instelling mogelijk.

Hieronder worden de gemeentelijke taken per ontwikkeling weergegeven.

1. De Wvvggz versterkt de positie van de betrokkene, naasten en familie.

Het versterken van de positie van betrokkene, naasten en familie is op verschillende plekken in de Wet verplichte ggz geregeld. Voor de gemeente heeft dit de volgende beleidsmatige en organisatorische gevolgen:

Meldpunt en verkennend onderzoek

De wet schrijft voor dat het college een meldpunt dienen in te richten waar mensen (bijvoorbeeld burens, naasten en familie) een melding kunnen doen over een persoon die mogelijk verplichte zorg nodig heeft. De inrichting van het meldpunt is in regionaal verband onderzocht. Hieruit kwam naar voren dat het meldpunt Zorg en Overlast een logische partij is voor de uitvoering van de meldpuntfunctie voor de Wvvggz. Bij het meldpunt Zorg en Overlast kunnen inwoners terecht met al hun zorgen over mensen met verward gedrag en/of multi-problematiek. Naar aanleiding van dit onderzoek hebben de gemeenten het Meldpunt Zorg en Overlast van de GGD aangewezen als Wvvggz meldpunt.

Het Meldpunt Zorg en Overlast ontvangt de Wvvggz melding, voert zo nodig een verkennend onderzoek uit en brengt hierover advies uit aan de officier justitie. Familie en andere essentiële naasten die een melding hebben gedaan, hebben op verschillende momenten doorzettingsmacht om de casus voor te leggen aan de rechter en worden daarom van de procesgang op de hoogte gehouden door het meldpunt. Ook het college wordt op door de wet voorgeschreven momenten over het proces geïnformeerd.

Clientondersteuning bij eigen plan van aanpak

Het is aan de Rechter om te beslissen over de inzet van verplichte zorg. Voordat de rechter een beslissing neemt hierover, stelt de officier van justitie de betrokkene (degene aan wie mogelijk verplichte zorg wordt opgelegd) in de gelegenheid om een plan van aanpak op te stellen. In dit plan van aanpak beschrijft de betrokkene zijn visie op de zorg die nodig is. Mogelijk kan hij hierdoor verplichte zorg afwenden. De betrokkene kan voor het opstellen van dit plan van aanpak een beroep doen op ondersteuning vanuit de gemeente. In onze gemeente kunnen inwoners hiervoor terecht bij MEE & de Wering.

Hoorplicht bij de crisismaatregel

De burgemeester kan in acute gevallen een crisismaatregel opleggen (in de Bopz heette dit de inbewaringstelling). Voordat de burgemeester een beslissing neemt dient hij de betrokkene in de gelegenheid te stellen om te worden gehoord. De betrokkene kan dan zijn visie geven op de verplichte zorg. In onze gemeente gaat de burgemeester betrokkene zelf horen. Dit doet zij telefonisch nadat zij

contact heeft gehad met de psychiater. De burgemeester en de locoburgemeesters hebben hiervoor een training gevolgd. De burgemeester beschouwt het horen van de betrokkene als een belangrijk onderdeel van het proces, dat de betrokkene in de gelegenheid stelt om zijn/haar visie op de situatie te geven.

Tijdens het horen vraagt de burgemeester aan de betrokkene of diens contactgegevens mogen worden doorgegeven aan de patiëntvertrouwenspersoon. De patiëntvertrouwenspersoon komt op voor de belangen van betrokkene en biedt hulp bij vragen of klachten.

Indien de betrokkene wenst dat diens gegevens niet worden verstrekt aan een advocaat draagt de burgemeester er zorg voor dat dit niet gebeurt.

2. Betere afstemming tussen de GGZ en ondersteuning vanuit de gemeente

Voordat de rechter verplichte zorg oplegt, stelt de zorgverantwoordelijke (GGZ) een zorgplan op. In dit zorgplan komt te staan of aan essentiële voorwaarden voor maatschappelijke deelname is voldaan. Het gaat daarbij in elk geval om een aantal belangrijke aandachtsgebieden: beschikt betrokkene over identiteitspapieren, een woning, uitkering of ander inkomen en is schuldsanering noodzakelijk. Indien niet aan de essentiële voorwaarden is voldaan, neemt de zorgverantwoordelijke contact op met de gemeente en wordt er gezamenlijk zorg voor gedragen dat dit wordt opgepakt.

Met ingang van 1 januari 2020 heeft de gemeente Heemstede hiervoor een centraal aanspreekpunt voor de GGZ. Vanuit dit aanspreekpunt organiseren wij de ondersteuning indien de voorwaarden voor maatschappelijke deelname ontbreken. Daarbij willen wij breder kijken dan de bovengenoemde aandachtsgebieden door zo nodig ook ondersteuning vanuit het Welzijnswerk, de Wmo of de Jeugdwet aan te bieden.

3. Periodiek ketenoverleg

De Wvvgz bevat een verplichting tot het invoeren van een regionaal overleg waar in ieder geval (een vertegenwoordiging van) de colleges van B&W, de geneesheerdirecteuren van de betrokken GGZ-instellingen en de officier van justitie deel van uitmaken. In dit overleg wordt minimaal vier keer per jaar met de ketenpartners in de zorg overleg gevoerd over het aanbod van verplichte zorg, de knelpunten in de voorbereiding daarop, de tenuitvoerlegging en de uitvoering ervan en de noodzakelijke gegevensverstrekking.

Sinds december 2018 vindt dit overleg ieder kwartaal plaats met een vertegenwoordiging vanuit GGZ inGeest, Parnassia, Kenter Jeugdhulp, GGZ-Noord-Holland Noord (divisie Triversum), het Openbaar Ministerie, de politie, de GGD, de patiëntvertrouwenspersonen, de advocaten en de gemeenten van de VRK regio. De implementatie van de Wvvgz is ook grondig voorbereid in dit gremium en op dit moment geven de ketenpartners aan dat het proces, na de eerste kinderziekten, over het algemeen goed loopt.

4. Verplichte zorg

Verplichte zorg kan in het kader van de Wvvgz ook in de thuissituatie worden opgelegd. Als zorgverlening in de eigen omgeving niet lukt of te onveilig is, blijft verplichte opname mogelijk.

De volwassenen-ggz is een verantwoordelijkheid van de Zorgverzekeraars. Inwoners van Heemstede zullen vooral zorg ontvangen van GGZ inGeest. Deze aanbieder heeft aangegeven de benodigde zorg bij een opname of de verplichte hulp in de thuissituatie te kunnen bieden. Mocht dit veranderen dan zullen GGZ inGeest en de gemeenten in de regio hierover contact opnemen met de zorgverzekeraars.

De jeugd-ggz is in het kader van de Jeugdwet een verantwoordelijkheid van de gemeenten. Met de jeugd-ggz aanbieders in onze regio die verplichte zorg kunnen bieden (GGZ Noord Holland Noord en Parnassia) is besproken of er aanvullende contractafspraken nodig zijn voor het bieden van de verplichte zorg. De aanbieders hebben vooralsnog aangegeven hier geen noodzaak toe te zien.

ANTWOORD VRAAG 2:

Zie antwoord op vraag 1.

ANTWOORD VRAAG 3:

Zie antwoord op vraag 1.

ANTWOORD VRAAG 4:

Zie antwoord op vraag 1.

ANTWOORD VRAAG 5:

Deze vragen kunnen helaas niet door de gemeente worden beantwoord. GGZ kan door veel verschillende instellingen/praktijken worden geboden. De gemeente heeft geen informatie over de werkdruk bij de verschillende instellingen/praktijken of over het aantal mensen dat in Heemstede GGZ ontvangt. Een percentage van mensen die GGZ ontvangen en daarnaast overlast veroorzaken kan dan ook niet worden gegeven.

Hierbij is het belangrijk om te realiseren dat het ontvangen van GGZ hulp (die vele vormen kent, van relatietherapie tot dwangopname) niets zegt over de zwaarte van de situatie. Verplichte GGZ is alleen van toepassing is indien de problematiek leidt tot ernstig nadeel (dit criterium is breder dan het criterium gevaar uit de oude wetgeving) voor de betrokkene of diens omgeving en de betrokkene geen vrijwillige hulp accepteert.

ANTWOORD VRAAG 5:

Een E33 melding betreft een melding van overlast door een verward / overspannen persoon. Deze mensen kunnen verward gedrag vertonen door bijvoorbeeld psychische problemen, middelengebruik of dementie. Sinds 2015 zijn er in totaal 649 E33 meldingen geregistreerd door de politie.

Jaar	Aantal E33 meldingen
2015	115
2016	130
2017	145
2018	125
2019	129
Januari 2020	5
Totaal	649

Bij deze meldingen waren de afgelopen 5 jaar in totaal 763 mensen betrokken. Dit betreffen zowel de verwarde personen zelf als de mensen in diens omgeving die betrokken waren bij de melding/de persoon. Hoeveel van deze mensen verward waren, kan niet exact worden aangegeven; een grove schatting is dat het om een derde van het totale aantal gaat.

Van de 763 mensen zijn 275 mensen verbonden bij 1 melding. De overige 488 mensen waren betrokken bij 2 of meer meldingen.

Tot 2020 kon een In Bewaringstelling (IBS) worden afgegeven bij mensen die door verward gedrag, voorkomend uit psychische problemen of psychogeriatrische problematiek (zoals dementie), zichzelf of hun omgeving in gevaar brachten. Van het aantal keer dat een IBS is afgegeven door de (loco-)burgemeester van Heemstede is informatie beschikbaar vanaf 2018:

Jaar	Aantal IBS-en
2015	9
2016	7
2017	4
2018	2
2019	7
2020 - heden	0
Totaal	29

In 2020 zijn tot op heden nog geen crisismaatregelen in het kader van de Wvvggz opgelegd.

Uw slotopmerking

Voor de reactie hierop zij verwezen naar de beantwoording van de vraag van GroenLinks.

Vraag n.a.v. Krantenartikel NRC 6 feb 'Nieuwe ggz-wet tast privésfeer van patiënten ernstig aan'

In de NRC van 6 februari staan verontrustende stukken over de ervaringen van diverse betrokkenen (gemeenten, specialisten ouderengeneeskunde, psychiaters, directeuren instellingen) over de uitvoeringsproblemen bij de wetten Verplichte GGZ en Wet Zorg en dwang zoals die zich per 1 januari 2020 voordoen.

Wij zouden graag geïnformeerd worden over de actuele situatie hieromtrent in Heemstede.

REACTIE

In het artikel van het NRC worden verschillende problemen genoemd in relatie tot de Wet verplichte ggz (Wvvggz) en de Wet zorg en dwang (Wzd).

Voor de Wvvggz wordt aangegeven dat deze veel administratieve lasten met zich mee brengt. Dit wordt herkend door onze GGZ instellingen die hiermee te maken hebben (GGZ inGeest en Parnassia). Het zijn echter administratieve handelingen die door de wet worden voorgeschreven, de gemeente kan hier geen invloed op uitoefenen. In de regio is afgesproken dat de ervaringen met de Wvvggz komend jaar in het regionaal overleg worden geëvalueerd en dat zo nodig een signaal richting de wetgever wordt gegeven over structurele problemen.

Een ander risico dat wordt genoemd in relatie met de Wvvggz is de kans dat er bij een spoedopname een zwaardere zorgmaatregel wordt opgelegd dan strikt noodzakelijk is. Psychiaters moeten bij de start van de gedwongen zorg aangeven welke zorg nodig is. Op dat moment valt vaak niet goed in te schatten hoe de situatie van de betrokkene zich de volgende dagen zal ontwikkelen. Wanneer een zwaardere zorgmaatregel nodig blijkt dan is aangevraagd, moeten veel langdurende administratieve stappen worden genomen om deze zwaardere maatregel alsnog toe te kunnen passen. Daarom vragen psychiaters voor de zekerheid alle maatregelen aan, zodat zo nodig snel kan worden opgeschaald. De GGZ aanbieders in onze regio hebben aangegeven altijd kritisch te kijken naar de benodigde maatregel. Zij geven aan het risico dat te snel te zware zorg zal worden ingezet niet te herkennen.

Voor de Wet zorg en dwang worden bezwaren over de rechtsongelijkheid genoemd. Deze komen voort uit de wet en zijn een landelijke kwestie. Daarnaast wordt als belangrijk probleem aangegeven dat mensen niet meer terecht kunnen bij de GGZ crisisdienst (zoals voorheen onder de Bopz nog wel het geval was). In de regio waar Heemstede deel van uitmaakt geldt dat de crisisdienst van GGZ inGeest een Wzd crisis vooralsnog wel in behandeling neemt. Hier zijn afspraken over gemaakt met de Wzd-zorgaanbieders.

De betrokkenheid van de gemeente bij de uitvoering van de Wzd is overigens gering, de gemeente heeft hier nauwelijks een rol:

- Indien sprake is van een crisis kan de burgemeester besluiten tot het opleggen van een IBS (gedwongen opname). Bij de Wzd wordt de betrokkene niet gehoord en baseert de burgemeester haar besluit enkel op het advies van de crisisdienst.
- Indien geen sprake is van crisis, is de gemeente niet bij het opname-proces betrokken. In dat geval wordt de gemeente slechts geïnformeerd door de rechter over het besluit tot gedwongen zorg indien niet is voldaan aan de essentiële voorwaarden voor maatschappelijke deelname van de betrokkene en/of er naast de gedwongen zorg ook ondersteuning vanuit de Wmo of Jeugdwet nodig is.
- Tot slot is het de verantwoordelijkheid van het college om de inspectie voor de Gezondheidszorg te informeren indien de zorg niet binnen zeven dagen is begonnen. De inspectie kan een zorgaanbieder bevelen de betrokkene direct zorg te verlenen.

COMMUNICATIE WVGZ

In eerste instantie is door het rijk aangegeven dat er een landelijke communicatie campagne zou komen. Deze werd vervolgens uitgesteld en op dit moment is onduidelijk of deze nog plaats zal vinden.

De communicatie over de Wvggz in de regio is door de samenwerkende gemeenten in Kennemerland gezamenlijk afgestemd. Hierbij is aandachtig gekeken naar de communicatie over de mogelijkheid voor inwoners om zelf een Wvggz melding te doen voor iemand in hun omgeving.

Door verschillende professionals van de GGZ aanbieders en de GGD is geadviseerd hier terughoudend over te communiceren. Dit is geadviseerd om te voorkomen dat er te vaak een officiële Wvggz melding wordt gedaan in situaties waarbij geen sprake is van verplichte zorg. Dat is belastend voor de betrokkene, die onnodig te maken krijgt met een verkennend onderzoek. Daarnaast kost het capaciteit van het meldpunt Zorg en Overlast, omdat met een officiële Wvggz melding veel administratie gepaard gaat, ook als er geen sprake blijkt van verplichte ggz. Betrokkenen die voor 1 januari 2020 al bekend waren bij de GGZ mogen bekend verondersteld worden met de wetswijziging.

Belangrijk is dat mensen die zich zorgen maken weten waar ze met hun zorgen naartoe kunnen en dat zij met professionals een inschatting kunnen maken van de benodigde zorg, al dan niet verplicht. Daarom is de communicatie vooral gericht op het bekend maken van het meldpunt Zorg en Overlast. Hiervoor zijn de volgende stappen genomen:

De gemeente heeft informatie over het Meldpunt Zorg en Overlast geplaatst op de website, inclusief een link naar de website van het meldpunt. Op de website van het meldpunt staat uitgebreidere informatie over de mogelijkheid een melding te doen in het kader van de Wvggz.

De GGD heeft alle ketenpartners in de regiogemeenten geïnformeerd over het meldpunt en de mogelijkheden die de Wvggz biedt. Indien de ketenpartners spreken met inwoners die zich zorgen maken over iemand in hun omgeving, kunnen zij de inwoners informeren over de mogelijkheden van het meldpunt.

Aanvullend hierop heeft de GGD flyers ontwikkeld over het meldpunt, die op strategische plaatsen zullen worden aangeboden (zoals in huisartsenpraktijken), om zo de bekendheid van het meldpunt te verbeteren.

Tot slot worden nu voorbereidingen getroffen voor een kort persbericht over het meldpunt en de mogelijkheid een Wvggz melding te doen, dat door de gemeenten aan de lokale nieuwsbladen kan worden aangeboden.